

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK) JULY 2, 1945.

STEVIKA (NUMBER) 153

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
Najstarejši
slovenski dnevnik
v Ohio
Oglašite v tem listu
so uspešni

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
The Oldest
Slovene Daily
in Ohio
Best Advertising
Medium

Dolčen nastop gov. Lauscheta akronski stavki

Governer je pozval
nabornega načelnika,
da se stavkarje
pokliče v armado

COLUMBUS, 30. junija. — Gov. Frank J. Lausche, ki je red nekaj dni apeliral na stavkarje pri Goodyear Rubber Co., da se vrnejo na delo, kakor jih je pozval vladni odbor, je danes naslovil na poklonnika Goebela, načelnika nabornega odbora za državno armado, da takoj pokliče v armado vse one stavkarje, ki so bili oproščeni vojaške službe, ker so bili potrebni za delo v industriji, ki je važna za vojni napor.

Gov. Lausche je zadržanje stavkarjev, ki so gluhi za apeliranje, mornarice in vladnega delavskega odbora, medtem ko vojaki na frontah krvavo umirajo, označil za neamnost, katere se ne bo več poto.

Stavka pri Goodyear Co. od rani vrhovnega urada unijuje avtorizirana, toda članstvo stalne unije trdi, da je bilo izključeno do koraka, ker komunisti se izbeguje določbam in trakta za ozirom na reševanje sporov.

Slavci pri Firestone
se pridružili stavki

AKRON, 1. julija. — Danes je unijskih delavcev pri Firestone družbi z veliko večino glasovala, da se pridruži stavki delavcev pri Goodyear Co. Če se postavijo na reševanje restone Co. že postavljene piktne straze.

V obratili Firestone Co. je poslanih 16,700 delavcev. Akron delavcev omenjenih družbe meni, da se produkcija v sežu ameriške gumijske industrije za praktične svrhe ustavi.

VEHITA V SOBOTO JE OVZROČILA DVOJE MRTI V CLEVELANDU

Velika nevihta, ki je zadela Cleveland in okolico v soboto od jutra, je povzročila dvojno smrt, dve osebi sta dobili škodbe, in povzročene je bilo več tisoč dolarjev škode.

Od strele je bil ubit, ko se je v veliki parku, 57-letni delavec Benjamin Huszczo iz 8108 Pulaski e., ki je bil zaposlen pri White Motor Co. Druga smrtna žrtev urja je bil Walter Wilson, star 47 let, čuvaj pri Cleveland Electric Illuminating Co., ki je bil ubit, ko je neko drevo, katerega je podrl vihar, padlo na čuvaja Huszczo je bil na poti od doma, ko se je zatekel pod drevo v Gordonu parku. Strela je udala v drevo in bil je na mestu ubit. Ubiti delavec zapušta ženo, tri sinove, od katerih se en nahaja pri vojakih, in o hčer.

VILE ROJENICE

Prošli torko so se zglasile v rojenice pri družini Mr. in Mrs. Charles Lušin, 150 E. 191. ter pustile v spomin založbo, ki je tehtala osem in pol funtov. Mati in dete se nahajata v Booth Memorial bolnišnici in dobro počutja. Oče je sin znan Burcove družine na St. Clair Ave. Čestitamo!

Pismo slovenskih jetnikov iz zloglasnega Buchenwalda

Naslednje pismo, ki govori samo zase, je prejela Mrs. Louise M. Schubert, stanujoča na 1376 E. 53 St., od svojega sina, Pfc. Josepha F. Schuberta, ki se nahaja z ameriško armado v Nemčiji. Pismo, ki je naslovljeno ameriškim Slovencem, nosi pečat Jugoslovanskega komiteja v omenjenem zloglasnem nacističnem koncentracijskem taboru, ter nosi nadaljno označbo "Radečan." Glasi se:

Zelo nas veseli, ker nas je poslal vaš pismo, ki govori samo zase, je prejela Mrs. Louise M. Schubert, stanujoča na 1376 E. 53 St., od svojega sina, Pfc. Josepha F. Schuberta, ki se nahaja z ameriško armado v Nemčiji. Pismo, ki je naslovljeno ameriškim Slovencem, nosi pečat Jugoslovanskega komiteja v omenjenem zloglasnem nacističnem koncentracijskem taboru, ter nosi nadaljno označbo "Radečan." Glasi se:

Vemo, da vas vse zanima, kaj se je dogajalo v Buchenwaldu. Napisali bi lahko debele knjige in še ne bi mogli izčrpano popisati vsega, kar je doživel v osmih letih svojega obstoja ta koncentracijski lager. Dogajale so se stvari, ki jih zdrav razum ne more verjeti, da so obče mogoče če ne bi ostali mnogi dokumenti in številni ljudje, ki so živa pričava vsi grozovitosti.

Navedi vam hočemo samo par stvari, ki so značilne v vrsti tisočev in tisočev fašističnih zločinov. Kdo bi mogel n. pr. verjeti, da so fašisti v Buchenwaldu delali torbice, denarnice, senčnike za namizne svetiljke in tako dalje iz človeške kože. In vendar je res. Se danes hranimo več primerov teh predmetov, ki so jih nacisti prodajali za bajne vsote in služili s človeško kožo ogromno denarja. Kdo bi verjel, da so pri nas kuhali človeško meso? Kdo bi verjel, da so s človeškim mesom hranili tudi pse, ki so nas stražili? Kdo bi verjel, da so se psi debelili na naš račun, dočim smo mi umirali od gladi?

Vsi se lahko še spominjamo katinske afera, s katero je hotel fašizem napraviti propagando proti Rusiji. Nacisti so objavili spisek ljudi odkopanih v Katinu kot žrtve boljševikov. Svetu pa ni znano, da je bil ta spisek mrtvih vzeti iz Buchenwalda in sicer predvsem Poljakov, ki jih je nacistem ubil in sežgal v tujakšnem krematoriju. Stvarni zločin pa je hotel podkati Sovjetski Rusiji.

Vsem je tudi znan slučaj, ko so nemški nacistični časopisi prinesli novico, da je pri bombardiranju našega taborišča padel tudi sekretar nemške komunistične stranke; tov. Thaelman. Resnica pa je, da Thaelman nikdar ni bil živ v Buchenwaldu. Znano je samo, da ga je dal Hitler zločinsko umoriti. Pač pa je zelo verjetno, da so njegovo mrtvo truplo sežgali v buchenwaldskem krematoriju, da bi s tem zabrisali vsako sled za njim. Zločin pa so hoteli podkati Amerikancem. Da, Thaelmana so upepelili in vrgli proč njegov pepel, toda Thaelmanova duha niso zažgali. Močnejše kot kdaj poprej se danes v Nemčiji širi njegove besede in duh Thaelmana bo privedel nemški narod k lepši bodočnosti.

Vseh ubitih, ki so registrirani v kartotekah, smo našli 51.000. Nič manjše pa ni število onih, ki so bili ubiti in sežgani, še predno so jih registrirali. V Buchenwaldu je prišlo 3.872 Jugoslovancev. Od teh so zopet odšli v druge lagere 1.053, od katerih je večji del umrl. Neznana je ostala usoda 1.241 Jugoslovancev, ki so bili odšli na razne zunanje komande in se niso več vrnil. Se zadnje dni so evakuirali 280 Jugoslovancev v smeri proti Dachau, od katerih so večji del postrelili po poti. 653 naših so

DANES JE ZADNJA PRILIKA, DA PODPRETE 7. VOJNO POSOJILO

Danes je zaključni dan kampanje za 7. vojno posojilo, v kateri se Clevelandčani niso odzvali tako veličastno kot je bil slučaj v prejšnjih kampanjah. Kvota za bonde serije E znaša 55 milijonov dolarjev, do sobote pa so skupni nakupi znašali samo 39 milijonov.

Današnji dan je proglašen uradno kot spominski dan, kar pomeni, da naj se vsi Clevelandčani spomnijo onih 10.000 mož in fantov iz našega mesta, ki se nahajajo na bojnih frontah, in jim izkažejo čast s tem, da kupijo vsaj en nadaljni bond.

Vodstvo kampanje pravi, da bo Cleveland v zadnjih urah stopil na plan in rešil svojo čast v kampanji za 7. vojno posojilo, kakor je storil vselej v preteklosti.

Dr. Emil Hacha, češki kvizling, umrl v zaporu

LONDON, 30. junija. — Češkoslovaški informacijski urad je danes naznanil, da je umrl v Pragi dr. Emil Hacha, star 73 let, ki je po nemški okupaciji Češke služil kot predsednik ter se je nahajal na seznamu čeških izdajalcev, ki so služili Nemcem tekom okupacije dežele.

Hacha je bil že dalj časa bolehan. Praški radio javlja, da je umrl v sredo, njegov pogreb pa da se je vršil danes.

Hacha je postal predsednik republike po Benešem odhodu v London, kjer je organiziral ubežno vlado ter služil kot lutkovni predsednik nemškega "protektorata" na Češkem in Moravskem tekom okupacije.

Češki partizani so Hacho aretirali tekom revolte, ki je izbruhnila v Pragi 5. maja in se je od tedaj nahajal v zaporu, kjer je čakal obravnave kot kolaborator z naciji.

PIKNIK

V sredo, 4. julija se bo vršil velik piknik na Ranch pikniških prostorih, 14300 Turney Rd., katerega prireja Cleveland Labor Picnic Committee. Na pikniku bo oddanih več nagrad, med njimi bo glavni dobiček potovanje za dve osebi po jezeru. Johnny Mahoni, orkester bo igral od 3 do 9 ure zvečer, popoldne bo govoril Arnold Johnson, predsednik Ohijske komunistične politične organizacije.

ZADUŠNICA

V torko ob 8:15 uri zjutraj se bo v cerkvi sv. Vida brala zadušnica za pokojnega Pvt. Charles J. Marzlikarja, ob priliki prve obletnice njegove smrti na bojnem polju. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se udeležijo.

Nadaljna matična ladja poškodovana pri japon. napadu

SEATTLE, 30. junija. — Tukaj se nahaja v popravilu ena nadaljna velikanska matična ladja, ki je preživela silen napad japonskih "samomorilskih letal." Objava o napadu in poškodbi velike matične ladje je bila danes prvič dovoljena.

V isti ladjedelnici se nahajata tudi dve veliki bojni ladji, kateri bosta modernizirani in vrho boljše protije in povečanje njune udarne sile.

Oblasti so obelodanile ta dejstva predvsem vsled tega, da bo javnost bolje razumela nujno potrebo tisočih mož za delo v ladjedelnicah na zapadni obali. Imeja velike matične ladje, ki se nahaja tukaj v svrhu popravil radi škode, dobljene v bitki, se za enkrat še ni objavilo.

Ameriške čete prihajajo v Berlin za skupno okupacijo

PARIZ, 1. julija. — Ameriške čete so se danes začele pomikati proti Berlinu na podlagi sporazuma za skupno zavezniško okupacijo nemške prestolnice. Istočasno so se iz drugih zon pomikale proti Berlinu tudi britske in francoske čete, ki bodo z Rusi tvorile okupacijsko silo.

Zavezniški glavni stan v Nemčiji je v procesu razpusta in bo formalno razpuščen, čim se gen. Eisenhower vrne iz Zed. držav. Ko se to uredi, bo vojaštvo in civilno oblast nad vso Nemčijo izvajal zavezniški kontrolni svet.

V torko bo odpotovala v Berlin skupina ameriških in britskih časnikov, ki šteje okrog sto mož.

Amerikanci in Angleži zapuščajo rusko zono

Danes se prično ameriške in britske čete umikati iz položajev v uradni ruski okupacijski zoni v Nemčiji, in kakor je bilo sredi naznanjeno, bo ureditev končnih okupacijskih mej do 4. julija že dovršena.

Končne okupacijske meje v Nemčiji izven Berlina še niso bile naznanjene, toda Rusi so že pred več tedni naznanili, da bo njihova črta tekla od Luebecka do reke Elbe, od tam pa okrog Turingije do češkoslovaške meje.

Danes je bilo tukaj naznanjeno, da se je od sedaj že 315.000 ameriških vojakov vrnilo v Zed. države in da bo do konca julija število naraslo na pol milijona.

Gen. Clark bo poveljnik okupacijske sile v Avstriji

WASHINGTON. — Vojni departament je naznanil, da bo gen. Mark W. Clark, poveljnik ameriške sile v Avstriji, ki bo skupno z Rusi, Angleži in Francozi izvajala okupacijsko oblast v Avstriji.

Istočasno je gen. McNary, poveljnik ameriških sil v Sredozemlju, naznanil, da bodo ameriške sile v Italiji do konca prihodnjega januarja znižane na 2.680 okupacijskih čet.

Byrnes imenovan za državnega tajnika

Pričakuje se, da bo novi državni tajnik izvršil večje spremembe v osovju departamenta

KANSAS CITY, 30. junija — Predsednik Truman je danes imenoval James F. Byrnes-a tajnikom državnega departamenta.

Byrnes je 66 let star in je bil skozi mnogo let zvezni senator iz South Caroline. Pozneje je bil član najvišjega sodišča, toda je to mesto zapustil, ko ga je predsednik Roosevelt imenoval za ravnatelja vojne mobilizacije. Ko je malo časa pred smrtjo Roosevelta resigniral iz tega urada, je bil splošno znan kot "pomožni predsednik."

Byrnesovo ime bo v ponedeljek predloženo senatu in pričakuje se, da bo njegovo imenovanje brez odlašanja potrjeno.

Byrnes je bil svoj čas eden najbolj popularnih članov zveznega senata in služil kot vodja Rooseveltove administracije v dotični zbornici.

Predsednik Truman je že pred par tedni naznanil, da ga bo Byrnes, ki je bil navzoč na konferenci v Jalti, spremljal na njegovo prvo konferenco z maršalom Stalinom in premierjem Churchillom, ki se bo vršila koncem julija v bližini Berlina.

Byrnes je bil svoj čas eden najbolj popularnih članov zveznega senata in služil kot vodja Rooseveltove administracije v dotični zbornici.

Novi grobovi

LOUIS LUŠIN

V soboto ob 4. uri popoldne je umrl za srčno hibo Louis Lušin, star 62 let, stanujoč na 1153 E. 61 St. Doma je bil iz vasi Zapotok pri Sodražici, odkoder je prišel v Cleveland pred 39 leti. Delal je 32 let pri American Stove Co. Bil je član društva Camp 159 W.O.W. Tukaj zapušta dva brata, Franka in Williama. Pogreb se bo vršil v torko ob 10. uri zjutraj iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda in nato na Knollwood pokopališče.

MARGARET CELIZIČ

Po večletni bolezni, ko je bila priklenjena na posteljo, je v soboto opoldne umrla v Morariety sanatoriju Mrs. Margaret Celizič, stara 57 let, stanujoča na 5342 Homer Ave. Njeno dekle ime je bilo Arbanas ter je bila rojena v selu Brodmorovice. Bila je članica društva Majka Božja Bistrička št. 47 HBZ. Tukaj zapušta soproga Franka in tri sinove: George, ki se nahaja v Belgiji, Matta, in Franka, ki se nahaja v Mindiona in dve vnukinji Jean in Dian. Pogreb se bo vršil v torko ob 9:30 uri zjutraj iz Grdinovega pogrebnega zavoda, 1053 E. 62 St., v cerkev sv. Pavla na E. 40 St. in nato na Calvary pokopališče.

BRANKO KOLICH

Po 10-mesečni hudi bolezni je v petek večer umrl v mestni bolnišnici Branko Kolich, star 27 let, stanujoč na 6723 St. Clair Ave. Tukaj zapušta mater in očeta, Mary in Frank Lackovich, ter brata, ki se nahaja na Okinawi. Pogreb se bo vršil v torko ob 8:30 uri zjutraj iz Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Pavla in nato na Calvary pokopališče.

V državnem departamentu se obeta čiščenje

WASHINGTON, 1. julija. — Tukaj obstoji vtis, da bo prihod James F. Byrnes-a v državni departament prinesel eno največjih "čiščenj" v osovju državnega departamenta, kar se jih pomni.

Predsednik Truman in novi državni tajnik sta v političnem oziru popolna dvojčka in pričakuje se, da bosta skupno temeljito čistila državni departament diplomatskih pajčevin in zanesla vanj režim "zdravega razuma."

Domneva se, da se bo to dogajalo s korenito reorganizacijo osovja, ki se bo pričela prav na vrhu pri pomožnih tajnikih in dosegla vse urade departamenta.

KAKO SO SE NEMCI PRIPRAVLJALI NA ODPOR V ALPAH

INNSBRUCK, 23. junija. (O.N.A.) — Hitlerovi načrti za odpor v Alpah niso bili le prazne sanje, temveč so bili tudi v industrijskem pogledu izdelani v mnogih podrobnostih.

Na Tirolskem in na Bavarskem odkrivajo zavezniške čete vedno nove podzemeljske tovarne, iz katerih je jasno razvideti, da so Nemci trdno računali na to, da bodo vzdržali zavezniški naval mnogo dalje časa kot jim je uspelo. Pri Jenbachu se je nahajala podzemeljska tovarna za letala s pogonom po raketnem načelu. V tej tovarni je delalo 4000 oseb.

Ameriški polkovnik Frye je dejal naslednje: "Ako bi bili razpolagali Nemci le še z dodatnimi tremi meseci, da pripravijo vse potrebno v teh goratih krajih, ni mogoče premeriti, kako dolgo bi se bila vojna še vlekla..."

TERORIZEM NA POLJSKEM

MOSKVA, 25. junija (O.N.A.) — Poljski podtalni pokret v osvobodjeni Poljski je fašističnega značaja, poroča lublinski radio, ki pripoveduje o antisemitskih dejanjih teh teroristov.

Omenjeni radio je opisal več takih slučajev, ki so se pripetili v lublinskem okraju, pri Lodzu in Kielcah, ter je izjavil, da to delovanje z vso jasnostjo dokazuje, da gre za dobro organizirano gibanje.

"Povsem jasno je, da so bili vsi ti incidenti skrbno pripravljeni v naprej in da so jih izvedli izurjeni veščaki, katere je brez dvoma izvežbala šola gestapovcev."

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):

For One Year — (Za celo leto)	\$6.50
For Half Year — (Za pol leta)	\$3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece)	\$2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiku):

For One Year — (Za celo leto)	\$7.50
For Half Year — (Za pol leta)	\$4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece)	\$2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):

For One Year — (Za celo leto)	\$8.00
For Half Year — (Za pol leta)	\$4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

SPORAZUM MED POLJSKO IN SOVJETSKO RUSIJO

Rešitev poljskega vprašanja je odstranila največjo neposredno zaviro sodelovanju med veliko trojico in očistila ozračje prihodnje konference med predsednikom Trumanom, maršalom Stalinom in premierjem Churchillom, ki se ima vršiti koncem tekočega meseca v Berlinu.

Rusi so bili dovolj preudarni, da generala Okulickega in ostalih petnajstih Poljakov, ki so bili obtoženi sabotaze za hrbtno Rdeče vojske, niso obsodili na težke kazni. Ako bi bil kateri izmed poljskih podtalnih voditeljev obsojen na smrt, bi bili razgovori za revizijo poljske vlade resno ogroženi, in bivši premier Mikolajczyk in socialistični vođa Jan Stanczyk bi ne bila mogla vstopiti v novo vlado.

Kdo bi utegnil reči, da bi bilo bolje, ako bi Rusija poljskih voditeljev sploh ne bila aretirala in posadila na zatočno klop, toda priznati se mora, da ako bi se bila Rusija odpovedala priliki, da dokaže svojo obdolžbo proti zamajni vladi v Londonu, bi bila s tem dejansko oslabila tla za končni sporazum in spravo med Poljsko in Sovjetsko unijo.

Oni, ki so bili slej ko prej sovražni Rusiji, bodo izjave obtožencev enostavno ignorirali ter proces razlagali kot "nov primer tipično sovjetske justične farse." Poljaki v Londonu in drugi krogi, ki so nasprotni režimu v Varšavi so to dejansko že storili, in pričakovati ni, da bodo kdaj spremenili svoje stališče.

Ampak s tem stališčem se prezira splošno priznano dejstvo, da Poljaki niso nikaki strahopetci, in da to velja predvsem za glavnega obtoženca, generala Okulickega. Obtoženci so zadnji ljudje na svetu, ki bi se bili podali pritisku ali strahu pred represalijami.

Londoni "Times," katerega se gotovo ne more dolžiti, da je kdaj sledil "liniji iz Moskve," je tozadevno podal mnogo bolj prepričevalno razlago, ko je zapisal, "da nihče, ki je imel kdaj stiko s poljskimi krogi v Londonu in imel priliko opazovati njih sovraštvo do Rusije, ne more biti presenečen, ako se je dognalo, da so bili zapleteni v proti-ruske aktivnosti."

Največ obetajoča stran nove poljske vlade je dejstvo, da sta bila v predsedniški svet treh imenovana kmetiški vođa iz notranjosti Poljske Wincent Witos in Stanislaw Grabski, ki je bil svoječasno član poljske vlade v Londonu. Nihče, ki ima kak respekt za dejstva, ne more trditi, da sta ta dva moža "v službi Moskve."

Pod sedanjo poljsko ustavo ima predsedniški svet veliko oblast. Navzočnost Witos in Grabskega v tem svetu torej pomeni, da Moskva ne namerava nove poljske vlade potisniti v položaj popolne odvisnosti.

Prav tako ni nobenega povoda za domnevo, da sta se moža kot Mikolajczyk in Stanczyk, ki sta poprej ob različnih prilikah zavrnila ponudbe za priklopitev varšavskemu režimu, nenadoma spremenila svoje stališče in se sprijaznila z mislijo, da hočeta biti poslednje lutke v rokah Moskve.

Zdi se, da ti štirje možje predstavljajo prilično dobro jamstvo, da vlada, ki je bila reorganizirana na moskovski konferenci, ne bo orodje v rokah ene same stranke, temveč da bo izražala voljo vseh političnih skupin, ki so v njih zastopane.

Obenem se mora priznati, da velik del uspeha nove vlade v njenem prizadevanju, da doseže soglasje med nasprotujočimi si elementi med prebivalstvom, odvisi od Rusije. V velikem interesu Rusije same je, da razprši dvome, ki so viseli nad poljskim vprašanjem in da končno dokaže, da so njene izjave, da želi močno in neodvisno Poljsko, resno mišljene.

Ako se bodo na Poljskem vršile čim preje mogoče prave svobodne volitve, tedaj se bo moralna pozicija Rusije po dolgih mesecih kontroverze, ki je skoro upropastila konferenco Združenih narodov v San Franciscu, jako ojačala in nezaupnost napram nji v zadevi Poljske bo reducirana na minimum.

FRANK BUCK:

Za boksaško prvenstvo v živalskem svetu

Bitka med dvema doraslimi slonoma je gotovo najsilnejša borba med živimi bitji.

Džungla je že videla mnogo takih dvobojev, toda malo smrtnikov je bilo tako srečnih, da bi bili priča veličastne igre. Vzrok teh gigantskih spopadov je vedno le spol. Stari slon v čredi je močno podoben sultanu, ki potuje s svojim haremom. On ustvarja vse potomstvo. Čreda sestoji skoraj iz samih samic, ostali del pa tvorijo mladiči, ki niso še dosegli zrele dobe. Če se pa mladi samci tako razvijajo, da bi že lahko prišli v poštev za ploditev, tedaj jih gospodar izžene, tako da si iščejo svojo lastno čredo ali pa ostanejo osamelci v neskončni džungli. Voditelj ne trpi nobenega tekmeca, in slabotni samci se obsojeni na zapuščenost in potapanje, čim so dosegli pubertetno dobo.

Z drugimi besedami: v kraljestvu slonov je samo najmočnejši poklican za vzdrževanje vrste. Samo oni, ki se lahko bori za svoje žene in ki si jih osvojijo, lahko sodelujejo v tem poslu vzdrževanja vrste, kar je tudi glavni razlog, da so sloni do danes zadržali svojo pasmino silo.

Pred leti sem bil slučajno v Colombi po poslih. Od tam sem bil namenjen v pokrajino Berar v južni Indiji. Nameraval sem se nastaniti v malem naselju domačinov kakih 16 milj od stare zgradbe zapuščenega britskega vojaške postojanke v Jalne, odkoder bi podvezal love na tigre, leoparda, južne medvede in antilope.

Med tem se je Lam mudil v Kalkuti, kjer je pazil na zbirko ptic in kač, ki sem jih naložil v tamošnji okolici. Brzojvil sem mu, naj preda dotične živali Atoolu Acholiju, v severni Indiji dobro znanemu trgovcu z divjimi živalmi, na katerega sem se lahko zanesel, da bo pazil na zbirko. Nadalje sem ga obvestil, naj me čaka v neki vasi nad Jalno, kjer sva se pred letom že mudila več dni. Potreboval sem njegovo pomoč pri lovu na živali, ki sem jih iskal.

Pravkar sem nameraval zapustiti Colombo, ko se mi je nudila prilika, da ujamem nekaj grenastih opic, kuščarjev in drugih manjših živali, ki živijo na Cejlonu. Zaradi tega sem se precej časa zakasnil in dospel sem v Jalno nekaj dni kasneje, kot sem napovedal svoj prihod.

Ko prispem v vas, kjer me je moj pomočnik pričakoval, najdem Lala v najsilabši volji.

"Kaj se je zgodilo, Lal?" sem ga vprašal. "Ali si bolan, žalosten ali kaj?"

Tedaj se mu je razvezal jezik in pripovedoval mi je zgodbo, po kateri sem tudi jaz postal žalosten in zamišljen. Uganil sem namreč že preden mi je razkril četrtino svoje povesti, da se je usoda zarotila zoper mene ter sem zamudil najnapetjšo igro, ki jo lahko gleda človek. Prišel sem kleti one male cejlonske živalce, ki so me zadržale toliko časa.

Ko bi se moral vrniti iz Cejlona, je prisopihal v vas, kjer se je mudil Lal, tesar iz bližnjega bambusovega gozdiča ter povedal ves zasopel, da se kakih pet milj odtod borita dva slona na življenje in smrt za prvenstvo črede.

Mlad vsiljivec, velik in močilen, je naletel na skupino debeločevcev, ki se je pasla v tamošnjem okolišču. Novinec, težak približno kakih 5000 kg in

visok do ramen preko tri metre je začel nadlegovati eno samico. Očeta črede, še vedno močnega džungelskega veterana, ki je verjetno skrbel že kakih 50 let za potomstvo v čredi, je pogrelo to poseganje mladiča v njegove pravice. Velikan je zatulil od besa ter se pogljal tobentaje in z iztegnjenim repom, kar je značilnost napadajočega slona, v zapeljivca in ga odbil od samice.

In tedaj se je začel boj. Lala je najbolj žalostilo, da je vedel, kako sem si že leta želel opazovati tak dvoboj.

Ko sem se vrnil, mi je Lal dvakrat, trikrat opisoval boj dveh slonov. Še vedno se ni mogel ustavi in pričel je znova. Minula sta komaj dva dneva, odkar se je vršil dvoboj velikanov in slika je bila še sveža v njegovi predstavi.

Dotedaj nisem videl svojega lovškega tovariša še nikdar tako zgornega. Se noben dogodek — in bila sva priči že marsikaterega velenapetega prizora — mu ni jezika tako močno razvezal. Uporabljal je svoj angleški besedni zaklad do skrajnosti in čim je uvidel, da ga je že tako izčrpal, da ne zadostuje več svrhi, tedaj je svoj opis izpopolnjeval s slikovitimi frazami materinega jezika.

Lal je pridobil bambusovega tesarja, da ga je vodil precej globoko v džunglo. Kot dober je vedel, da se sme živalim približevati samo od vetra, da ne bi njegov duh prišel do borcev. Pri plezanju proti mestu, kjer se je dejanje vršilo, mu je zadostoval pogled, da je spoznal, da se bo vrši že dolgo časa, ker je bilo grmičevje polomljeno in zmandrano v zemljo na površini več sto kvadratnih metrov. Debelo večjeje bambusovih dreves je bilo odtrgano kot zlomljene vžigalice. Drevesa so bila izkorinjena in zbita na tla.

Čim je Lal zapazil oba bojevnika, se je ogledal za štorom ali travnato gomilo, odkoder bi lahko neopažen zasledoval borbo. Izbral si je nizek nasip, poraščen z drevesjem. Izza te višine mu ni mogla uiti nobena malenkost. Le če bi debeločevci gladatorji zapustili jaso in se podali naprej v džunglo, bi jih izgubil izpred oči.

Ko je Lal počepnil za drevo, sta se oba slona prerivala z glavami, kdo bo dobil boljši položaj. Nihče ni dotedaj prizadejal svojemu nasprotniku kake obličnejše rane. Sicer sta oba kravala iz ran na prvršini kože, nista jim pa očividno pripisovala večjega pomena kot mužim vbovom.

Prvi pogled torej, po Lalovih besedah, ni bil posebno silen. Obe živali sta stali kot ukopani v zemljo. Bara Sabih — ime, ki ga je fant dal starejšemu slonu — je bil samozavesten in popolnoma prepričan o koncu. (Bara Sabih pomeni "velikega gospodarja" in se v Indiji običajno uporablja kot naziv za ravnatelja kakega podjetja ali visokega uradnika). Vsiljivec, ki mu je dal ime Do (številka dve) očividno ni povzročal staremu voditelju črede posebnih skrbi.

Lala je pri tem najbolj zabavalo, da se samice, ki so se medtem mirno pasle po bližnjem grmičevju, očividno niso mnogo zanimale za izid boja. Zadovoljno so postajale ob robu bojišča in smukale različno liščevje — drevesno listje, vsemogoče grmičevje, bambus in druge sladkarije džungle. Le tupatam so pogledale v sredo jase, kaj se tam godi.

Po nekaj minutah tega brezplodnega prerivanja se je Do umaknil za par korakov ter se pogljal v svojega starega nasprotnika skušajoč mu od stra-

ni razparati trebuh s svojimi nad dva metra dolgimi okli. Okli Bara Sahiba so bili verjetno za spoznanje daljši in ob svojem izvoru debelejši, ker je bil starejša žival.

Pri tem naj omenim, da so okli doraslega slona najstrašnejše džungelsko orožje. Laiki si ne morejo niti predstavljati sile tega orožja, ker običajni cirkuški slon, ki ga poznajo, je po navadi samica, ki nima oklov. Tu pa tam vidiš sicer tudi slona samca, ki nastopa pri predstavi, toda temu so že brez izjeme bili odžagani okli.

Z lahkoto se je Bara Sahib umaknil smrtonosni nakani. In živali sta spet treščili z glavami druga ob drugo, kot bi se zalela dva stroja brzega vlaka.

Živali v zimskem spanju

Človek potrebuje premoga, obleke in kruha, da prebije zimo, živalim pa pomaga narava. Živali se selijo na jug, kjer je dovolj solca in hrane, ali pa se splazijo v svoje tople gnezdo, kjer živijo od svoje tolsče ali pa otrde v smrti podobnem spanju, dokler jih ne prebudi pomlad.

Zimsko spanje toplokrvnih živali, medvedov, jezev, netopirjev itd., temelji na popolnoma spremenjeni presnovi, ki jo povzroči žleze z notranjo sekrecijo. Podobno ščitna žleza med zimskim spanjem močno polepši, tako da oddaja hormonov popusti. Ves živalski organizem se s tem spremeni. Telesna toplota se zniža in dihanje se skrajša. Ježa v zimskem spanju potopimo lahko za 20 minut pod vodo, ne da bi se zadušil, dočim bi poleti poginil že po nekaj minutah. Tudi odporost proti strupom se v zimskem spanju močno poveča. Ko je znanost spoznala ta notranja dogajanja, ji je uspelo poskus, da je prebudila speče živali z vbrizganjem ekstrakta iz ščitne žleze, z vbrizganjem drugih žleznih snovi pa lahko povzroči umetno zimsko spanje.

Skoraj popolnoma neraziskana je lastnost mnogih žuželk, da prebijejo zimo brez zaščite in toplote. Često prenesejo mrz, pri katerem bi mi oledeli. Njih telesna tekočina se vede tako kakor z glicerinom pomešana voda v avtomobilskih hladilnikih, ki zmrzne kakor znano šele daleč pod ničlo. Tenke nožice jim postanejo sicer krhke kakor steklo in se prelomijo ob najmanjšem dotiku, toda življenje v telesnih stanicah se ohrani in čaka na pomlad.

Ljudje, posebno v velikem mestu, sicer ne opazijo ničesar o zimskem življenju žuželk, kvečjemu zagledajo kdaj kakšno samotno zimsko muho, ki brenči ob okenski šipi, toda po skritih kotih gre življenje žuželk dalje. Koblica sedi tiho in mirno na kakšni otrdeli zimski veji, oko jo komaj opazi; ličinke os prezimujejo v kakšni zmrlji gosenci kakor v krsti, a v trdih tleh spijo ličinke hroščev. Samo v državah živeče žuželke, kakor čebele, ostanejo živne in se v svojem varnem panju medsebojno grejejo. Seveda postane večina otrdelih žuželk let žužkovjedev. Pticom, mišim, vevericam ni treba zasledovati žrtev, ker postane mirno vse njihovo plen, kar je otrpnilo v zimskem spanju.

Zmrznjenost pa mnogim živalim nikakor ni vedno smrtno. Opazili so komarje, ki so zamrznili v ledeno kladu, a ko se je ta otajala, so oživel. Kača lahko zmrzne tako, da postane trda kakor palica, toda v topli sobi bo ta palica hipoma oživila. Narava se pač poslužuje

umetnij, ki jih ne moremo razumeti. Neki ameriški artist se je dal pred časom sicer zaledeniti v ledeno kladu in so ga v tem stanju prepeljali iz nekega mesta v drugo, a imel je vsaj luknjo za dihanje. Pri zamrznjenih živalih pa odpade tudi to, za nas živlensko važno delovanje.

V ledu se dajo polži ohladiti do —75 stop., žabe do —25 stop. in krapci poginejo šele pri —15 stop. Celzija. Kaj sploh počenja ribe naših voda pozimi? Velik del jih živi kakor znano pod zamrznjeno površino dalje, a nekatere zapadejo kakor toplokrvne živali zimskemu spanju. Tako se krap pri nastopu ostrega mraza zarije ves ali delno v blatno dno. Ne žre več in se ne giblje. Dihanje se omeji na minimum. Kakor živ mrtvec čaka na toplejši vreme in prespi kakor umetnik stradanja mrzli letni čas, ne da bi poginil. Narava skrbi povsod za prilagoditev, spreminja presnovo zimskih dremačev in ohranja na ta genialni način vrste.

Znanost išče novih dreves

Ohranitev oziroma obnova gozdnih kompleksov, tedaj racionalno gozdarstvo, je zaradi narodno gospodarske važnosti gozdov pomembna naloga vsake države. Ne glede na to vplivajo gozdovi tudi na podnebje, zdravje in rodovitnost vsake dežele. Dežele, ki so pomen gozdov nekoč podcenjevale in jih brezobzirno izsekavale, se lotevajo zdaj s posebno skrbnostjo te naloge.

Gozdni proizvodi so naravnost nepogrešljivi. Kakšnih 20 industrij ima v lesu svojo glavno sirovino, 55 drugih industrij zahteva te ali one posebne vrste lesa. Gradbeni industrija išče odpornega, trdega lesa, izdelovalci zabojev si želijo lesnih vrst, ki se ne treščijo, izdelovalci papirja zahtevajo spet les z dolgimi vlakni. Vsaka industrija ima svoje posebne želje glede lesa.

Drevesa, ki bi po svojem lesu ustrezala vsem zahtevam, doslej nismo poznali. Zdi se je, kot da se problem znanosti. Z gojitvijo in križanjem pripravnih vrst skuša ustvariti "nadelno drevo", ki bi tvorilo gozd boččnosti.

V to svrhu so ustanovili poseben znanstveni zavod v Placerville v Kaliforniji. Zavod se bavi pred vsem z gojitvijo nekakšnega "nadbora". Več nego 100 različnih pavst bora iz vsega sveta izpostavljajo najrazličnejšim pogojem. Botanični vrtovi številnih mest, celo v najoddaljenih koncih sveta, pošiljajo zavodu semena svojih najuspešnejših gojitev za nadaljnje poskuse. Zavod je hvaležen za vsako informacijo, za vsak nasvet, ki ga prejme iz ustrežajočih področij od katerekoli strani sveta.

Od novega bora, ki ga zdaj gojijo, pričakujejo vrsto lesa, ki bo zadovoljila vse želje, a pričakujejo tudi, da bo rasel veliko hitreje. Bor zahteva v naših deželah prilično 80 do 120 let skrbne gojitve, preden doraste. Nadbor naj bi dorasel najpozneje v 25 letih. Poleg tega naj bi imel zelo visoko debljo s posameznimi vejami.

Kako se vrši gojitev? Seme, ki ga prejme zavod, posejajo v različne talne in podnebne prilike. Vsako leto izmerijo potem višino, premer in vejevje novih rastlin. Po dveh letih zdrava drevesca presadijo in jih prav tako nadzorujejo kakor prej.

V času, ko drevo cvete, se prične pravo delo za učenjaka. Veliko število vzgojenih dreves opremijo z nešteti vrčicami,

ŠKRAT

Maršal Wrangel, pruski vojskovodja je dejal nekoč zelo dokolirani dvorni dami:

— Dete, zdi se mi, da je tvoja obleka silno kratka!
— Kratka, mislite? Saj im dolgo vlečko, ekselencia.
— Že res, toda kratka je zgornji raj, je pojasnil vojskač v dregi.

Svinje se kopljejo v blatu, prutina v prahu in pepelu.

Čaščenje bogove prav tako hlapce kakor ljudi.

Kraji niso niti duhoviti niti topi. Kdor smatra, da je kraj, mora biti sam.

kakor da bi bor pokrili s stolami spalnih čepic. Ta pokrila pa imajo samo namen, da varujejo drevo nezakeženih samolastnih oploditelj. Raziskovalci čakajo skrbno na trenutke, ko se cvet odpre, da ga brizgalno umetno oplođijo cvetnim prahom drugega vzgojenega bora. Te opravitve se vršijo seveda ob največji pozornosti in z nešteti kontrolami. Da ima vsako drevo in tako vsak cvet svoje obsežne pisnike z nešteti podatki, razume samo po sebi.

Kako mučno je to delo in kakšno pazljivostjo se mora štiti, si ni težko predstavljati. Toda rezultat tisočev in tisočev eksperimentov, ki bodo dali leta in leta, bo končno došlo, ki bo tvorilo gozdove boččnosti in za katero nas bodo grovali znanjci.

19. letni July 4th piknik

clevelandskega delavstva na
RANCH PIKNIŠKIH PROSTORI, 14300 TURNEY RD. (Vzemite E. 105th, Broadway ali Harvard poulično premostite se na Turney Bus).

Dobitek pri vratih (početniško potovanje za dolga Okrepčila Ples od 3. do 9. zvečer (Johnny Mahone's orkester) RAZSTAVA UMETNOSTI OGNJA OB 9.30 ZV. Vstopnina 25c

Eager Beaver

JOIN THE ARMY & SEE JAPAN

ARMY WAR DOGS WANTED

BUY EXTRA BONDS

Kupujte vojne bonde

Dušica Rožamarija

(SVETNICA IN NJEN NOREC)

Agnes Gunther

Poslovenil Boris Rihteršič

(Nadaljevanje)

Knez je stokal, zakaj pusti Harro Rožamarijo samo potovati, ko je vendar tako neizkušena. Ali sploh ve, kje se kupijo vozi listki? Ves popoldan—Rožamarija je brzojavila šele iz Wurzburga—je hodil od človeka do človeka in neprestano govoril o nesrečah, ki bi utegnile zadeti njegovo hči. Med Wurzburgom in Berlinom so se odpirali prepadi. "Kako malo čuta za odgovornost ima Harro," je neprestano stokal. Že četrte ure je pohajkoval po peronu, ko se je naposled le pripeljal vlak. Vrata so se odprla in pisan val ljudstva je v trenutku napolnil vso praznino okoli njega.

Knez strmi v množico, da se mu blešči pred očmi. Najbolj neverjetno se mu zdi to, da bo morala že v naslednjem trenutku zagledati Rožamarijo pred seboj.

In zdaj stoji iznenada pred njim: "Oče, oh, kako lepo je, da si prišel!"

Objema jo, kakor bi prihajala čez morje. "Tu si!" In njegove oči se orose. Kako je rožnata in cvetoča, vzlic dolgi vožnji, in v njenih očeh vidi podjeten ogenj, ki ga še ni poznal.

"Ali se ti ni nič neprijetnega primerilo?"

"Oh, oče, saj sem menda zdaj že res dovolj velika, da se bom upala iti sama, to se pravi z Lizo, v Berlin. Peljali sva se v drugo razredu, ker je bilo v prvem preveč dolgočasno. V najinemu oddelku je bila neka dama z dvema otrokoma, in prav dobro sva se zabavali."

"Kako se ti godi? In Harro?"

"Zelo dobro, in vsaj malo bi se lahko veselil, da sem prišla."

"Zelo se veselim," vzkligne knez, ki začuti iznenada, kako se mu je odvalil težak kamen s srca. In potem se peljeta oba v brauneško palačo, in Rožamarija ne molči niti trenutek. Toliko mu mora povedati! Toda zakaj je prišla, tega mu ne izda.

Knežnja jo pričakuje s čudno napetim obrazom, toda pogled v lepo obličje pastorkice menda prežene vse njeno zanimanje. Ko izpregovori z Rožamarijo nekaj praznih besed, se spomni tretjega dejanja neke nove drame, v kateri se dogaja nekaj hudo ganljivega. To dejanje si mora še enkrat ogledati. Pri vratih se obrne in reče:

"Da, Rožamarija, čemu si pa prav za prav prišla?"

Rožamarija malo zardi, knez pa reče hitro:

"Božična presenečenja za Harra!"

Knežnjino zanimanje spet ugasne. Potem pusti očeta in hčer sama.

Rožamarija sede v očetovi delovni sobi v globok usnjen naslanjač, prime kneza za roko in

mu reče:

"Ali se nič ne čudiš, ker ti nisem prinesla Harrovih pozdravov?"

"Da, res."

"Ušla sem!"

"Toda, Rožamarija!" vzkligne knez in se zgrozi. "Kaj te je pa prišlo iznenada? Prosim te!"

"Tudi jaz hočem biti samostojna! Harro se ne bo prav nič hudoval. Pojdi, oče, da ti povem..."

"Čudno se mi zdi, da si se odločila za ta korak. Skrbi me, kaj bo Harro rekel, čeprav praviš."

"Čakaj malo! Včeraj sem se odločila. Liza je našla vozi red in ga je brez uspeha prebirala, dokler nisva šli k Martu. Na Thorsteinu se ne da brez Marta nič opraviti. Rekla sem mu, da hočem gospodarja presenetiti. Potem sem telefonirala na Brauneck in naročila, naj mi pošljejo voz. Še svoj živ dan nisem tako zgodaj vstala! Temno je bilo, še kakor v rogu. Mart je nosil prtljago in majhno svetilko, in tako smo šli pod grad. Veter je stokal v gozdu. Liza, ki ve, da tam straši, se je zelo bala. Nekaj čepelj je ostalo čez zimo pri nas in te so tako čudno vreščale kakor prikazni. Mart je gazil sneg, kakor ne bi bilo ničesar preprostejšega na svetu. Kako smo se razveselili, ko smo zagledali pod hribom voz. Potem je pa šlo brez težav."

"Ali Harro že ve, da si prišla v Berlin?"

"Seveda. Nikari ne gubanči čela, oče. Saj sem prišla k tebi!"

"Ljuba Rožamarija, zelo ti bom hvaležen, če mi boš naposled povedala, kaj te je pripravilo do tega, da si zbežala z doma. Ali je bilo to utrudljivo potovanje res potrebno?"

"Ljubi oče, tudi sanjarko smemo postati vsaj enkrat v življenju odločne. Zbudila sem se iz sedmih sanj, o labodji devici sem slišala že dovolj in preveč. Harro ti je dal besedo."

"Ali ti je povedal?"

"Tako dolgo sem ga mučila, da sem zvedela. Ne pustim, da bi se večno pogajali o meni, kakor bi bila nedorasel otrok! Harro, ne ve, kaj sem storila. Vrniti mu moraš besedo, oče!"

"Vrniti sem mu jo že na poročni dan, Rožamarija,—toda ni me maral poslušati. Vzroke si menda lahko misliš. Ne gre samo za naju dva, Rožamarija! Za bodočnost vajinega doma gre. V zadnjih letih si morala preživeti hude viharje. Ali si že toliko močna, da bi lahko imela krep-

Twin Brothers Meet

Sgt. Granville J. P. (left) and Cpl. Martial Harris, twin brothers, are shown when they met for the first time since childhood days. They were separated by death of both parents and did not learn of each other until the army located them and brought them together.

kega otroka? ... Rožamarija, ti si moje edino upanje.

"Če izgubim še to, ne vem, čemu sem živel!"

"Oh, oče, povej mi vse ... Rada bi vedela ... Poskusi mi povedati!"

"Vse boš zvedela, Rožamarija ... Jaz ne morem več upati, da bi dobil svojega otroka. Cash se mi zdi, da bi bil še celo nesrečen, če bi se moje želje izpolnile. In vendar počiva pri koreninah že sekira. Moje življenjsko delo je bilo zastoj. Začel sem marsikaj, kar utegne postati čez 30, 50 let zelo koristno. Ohranil sem vse staro, ker je v vseh starih rečeh, čeprav ne prinašajo ničesar, vendar nekakšen blagoslov. Tako so delali tudi moji pradedje. Živeti moramo za vnuke. Saj smo vendar samo člani verige, in če en sam člen popusti, je zveza pretrgana. En rod lahko uniči vse, kar je zgradilo deset rodov. In čas se močno zaganja v staro verigo!"

"Zdaj pa pomisli, Rožamarija, kako sem ostal sam. Skušal sem se sprijazniti s to mislijo. Lahko bi ti prigospodaril lepo dedščino, ne da bi škodoval nasledniku,—toda to ni vsebina mojega življenja."

"Oče, Harro niti noče—"

"Vem. Toda pozabiti ne smemo obveznosti, ki jih imamo mi, ki smo bili sami dediči. Rad ga imam. On je dobil le nekaj podrtih razvalin in staro ime! In kaj je vse s tem dosegel! In ker človek ne sme živeti brez upanja, sem začel brskati po Harrovih starih družinskih listinah. K sreči je stari gospod nosil najvažnejše reči s seboj v železnem zaboju, da se je vsaj to rešilo. Vprašal sem za svet učenega gospoda iz Leipziga, ki se ukvarja s takimi zadevami. Potem sem začel gladiti pot pri veličanstvu. Saj me razumeš, Rožamarija?"

"Zal, niti malo, oče. Prava zmeda je nastala v moji glavi, ko si začel govoriti o starem zaboju in gospodu iz Leipziga. Saj veš, kako neumna sem!"

Knez jo je prijel za roko in jo pogledal z lepimi, temnimi očmi, kakor je še ni nikoli gledal. Skoraj prekipeljače hrepenenje je bilo v tem pogledu.

"Rožamarija, če bi tvoji sinovi postali brauneški gospodje!"

Zareča rožica jo zalije, prsi se ji dvignejo, ko jo gledajo njegove oči tako jasno in globoko. Zdi se ji, kakor bi stala na gor in gledala v valujočo meglo, ki bi jo raztrgal žareč sončni žarek, in ji pokazal na zelenem plašču srebrn trak reke, ki teče okoli

Braunecka, stolpe, slemena, in na vseh številnih oknih se iskri sonce kakor zlat ogenj.

"Še zelo dolga je pot, Rožamarija! Najmanj 20 let bi še moral živeti, da bi ti to lahko obljubil. Vse se lahko podere na kakšni malenkosti. Tudi z osebnostmi je treba računati. Velike in težke žrtve bodo potrebne. Blazina, na kateri bodo lahko tvoji sinovi počivali, Brauneck ne bo. Vsega ne bom mogel obdržati. Pogovoriti se bo treba z dvema nečakoma, poslednjima dvema, ki živita nekje na Češkem. Eden izmed njiju je k sreči že sam poskrbel, da ne bom

imel težav z njim, ker je sklenil zakon, ki ni v skladu z njegovim stanom.

"Pri njem mi bo pomagal hišni pravilnik. In drugi ... človek, ki rad uživa življenje ... zelo lahkomiselni gospod. Čim dalje bom živel, tem bolj bo pripravljen skleniti poravnavo."

"Toda imeti moram krepke vnuke, ki ne bodo obremenjeni, še preden bodo stopili v življenje."

"In prav najstarejši ..."

"Morda bo kdo rekel, da sem fantast, ki zametuje to, kar ima, in nalaga vse na menico bodočnosti. Žrtve so potrebne, Roža-

School Days Are Over for Grads

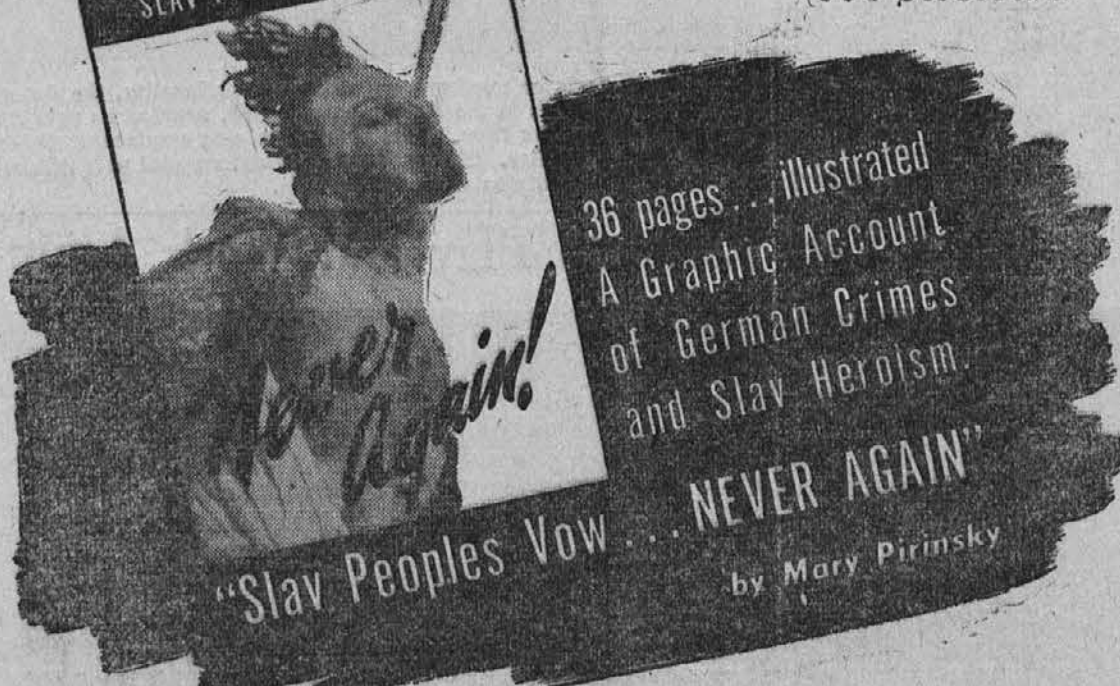
It was a big moment in the lives of these tiny girls of St. Catherine, N. Y., as they stand in line, in their caps and gowns, to receive diplomas at a kindergarten graduating ceremony. Thousands of others are now receiving their diplomas from kindergarten, grammar and high schools or from colleges in every community of the nation.

AMERICAN HEROES

DURING the amphibious invasion of Southern France, Lieut. Ray Hamilton Allen, U.S.N.R., led his unit close to an enemy held beach and delivered withering rocket fire against hostile defenses. By his cool courage and inspiring leadership under fire, he contributed materially to the effective neutralization of enemy defenses. For this heroic service he received the Bronze Star. Amphibious warfare requires scores of ships and it takes War Bonds to provide them.

Revealing... Factual... Powerful!

10¢ per copy
Bundle Orders...
5¢ per copy

Issued by
American Slav Congress

TEAR OFF AND MAIL TO:
AMERICAN SLAV CONGRESS
205 East 42nd Street
New York 17, N. Y.
Please send me _____ copies of "SLAV PEOPLES VOW ... NEVER AGAIN" for which
my check (money order) for \$ _____ is enclosed.
Name _____
Address _____
City _____ Zone No. _____ State _____
Organization _____

marija. Brauneško palačo v Berlinu bom prodal, Rožamarija. Njena vrednost se je potrdese-torila. Nekoč mi jo je kupil oče, ki ni maral, da bi se na Braunecku zarubil. Želel je, da bi postal človek bodočnosti, ne senca preteklosti ..."

"Ali ne bo to hudo za mamo?" je zavzdihnila Rožamarija. "Morala bo živeti na Braunecku in se žrtvovati za nekaj, kar jo bo v dno srca ranilo ..."

Rožamarija, to sem ti razkril, a želim, da bi ostalo skrivnost. Niti tvoj mož naj tega ne zve. Bodi zvesta, Rožamarija!

"Vidiš, Rožamarija, poskusil sem napraviti račun s samim seboj in s svojo usodo. Tudi na gospoda nečaka sem mislil pri tem. En rod lahko uniči vse, kar je mnogo rodov zgradilo. Ti ljudje, ki jim je samo do uživanja ... Neznosen nemir se me je polotil. Zdelo se mi je, da me stari Brauneški ne bodo pustili mirno spati v rakvi zraven sebe, če ne bom vsega uredil. Potem bi moral strašiti po starem zapuščeni in pokvarjenem Braunecku."

"In ti boš molčala, Rožamarija?"

"Molčala bom, oče! Tudi jaz sem Brauneška!"

"To moraš najprej dokazati, Rožamarija. Brauneška kri pride le počasi iz človeka."

Rožamarija ni prav zelo hitela domov. Iz brauneške palače jo

je sicer kmalu pregnal ledeni veter, ki je gospodaril tam, a posrečilo se ji je, da je imela še skriven sestanek z očetom ob Sakrowskem jezeru. Dopoldan je bil lep, jezero pa samotno, ledeno. Potem je odhitela k teti Heleni, ki se je seveda zelo vznemirila. Ne bi ji bilo ljubo, če bi prišle spet kakšne motnje v njeno udobno tiho življenje.

Dama je bila ganljivo srečna zaradi njenega prihoda in jo je znala zadrževati pri sebi od dneva do dneva. In naposled ji je lahko tudi izvila težko pričakovano pismo, ki ga je poslal njen mož. Doslej je le v kratkih vrstah na dopisnicah poročal, da se mu dobro godi. In Rožamarija je smuknila s pismom v svojo sobo.

"Ljuba Roža!"

"Kdaj boš naposled prišla? Zakaj si odšla, sem nekako slutil. Toda zakaj se zdaj ne moreš odlepiti od tete Helene? Ali se bojiš, da te ne bi vzel prezgodaj iz tvoje zeleno srebrne oltarske oknice? S tem sem ti prav povedal, kar sem mislil in bi lahko pismo zaključil in prepuštil tebi, da storiš, kakor misliš, da bo prav, hudobna Roža! Rekel bi ti pa rad še to, da svojega bega nisi slabo pripravila. (Dalje prihodnjik)

Oglašajte v ... Enakopravnosti

V vsaki slovenski družini, ki se zanima za napredek in razvoj Slovencev, bi morala dohajati

Enakopravnost

Zanimivo in podučno čtivo

priljubljene povesti

JUŽNI SLOVANI!

Dolžnost je naša, da moralno in materialno podpiramo osvobodilno borbo naših narodov v stari domovini.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev pred Ameriko in pred celim svetom tolmači značaj, cilje, in ideale osvobodilne borbe naših narodov.

IZVRŠITE SVOJO DOLŽNOST TAKOJ, DANES!

Poslajte svoje prispevke
ZDRUŽENEMU ODBORU JUŽNOSLOVANSKIH AMERIKANECV.

Pokažite svojemu narodu, da Vam ni težko žrtvovati nekaj dolarjev, dokler oni žrtvujejo svoja življenja.

IZPOLNITE IN POSLJITE SPODNJI KUPON:

The United Committee of South-Slavic Americans
1010 Park Avenue, New York 28, N. Y.

Ime _____
Naslov _____
prilagam \$ _____ za fond Združenega odbora kot "Contributing Member" istega.

Vse čeke in money-ordere izdajte na ime:
United Committee of South-Slavic Americans

BOLTEŽAR

F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

Boltežar, ki se je ob razmišljanju preteče krivice razvel, da so se mu svetile stare, sive oči in drhtele vele mišice na vratu, na senceh, se je ob tem vzdihu zopet pomiril, kakor se poleže nenaden piš, ki zahrumi, zažvižga — in odleti po vrhovih gozdov — za deveto goro.

"Morda sem se po nepotrebnem razsrdil in raztogotil. Če se pametno preudari, je ta reč nemogoča. Kar je moje, je vendar moje, in ni ga, da bi mi jemal, če ni Turek, če ni vojska ali pa razbojnik."

Zopet je vstal in jo risal do škafa, kjer je vnovič popil kozarec vode. Nato se je ozrl na ognjišče, ki se je tiščalo ob zidani vogal v koči, in se zamislil v naliti lonček in pripravljeno butarico dračja, ki je čakalo iskre, da zaplami. Po kratkem preudarku se okrene proti vratom:

"Ne bom kuril in pristavljal kosila. Danes že ne, in prej ne, da se ta reč dožene do konca."

Se nikoli ni slišal, da leseni zapah kruli in cvili, ko ga odriva. Danes je škripal tako glasno, da je Boltežar dvakrat prenehaj, preden ga je odrinil. Ko so takisto hreščala vrata v lesenih tečajih, se je čutil in bal:

"Vse kriči danes, vse se zadira vame: Za mila nebesa, kaj sem hudega storil?"

Previdno je odrinil vrata, podobna vegasti lesi, in pogledal na poseko, kamor so se bili namerili možje. Ali tamkaj na poseki jih ni bilo. Zato je stopil pogumneje izza koč in se oziral proti globeli, v katero se je po eni strani potegnil posek, na drugi pa je iz doline rastel prostran gozd. Tudi odtoč jih ni ugledal. Pač pa je slišal zabijanje, udarce in vzklike — kakor ukazovanje. Radovednost ga je obšla, velika in s skrbjo obdana. Stopil je nazaj do vrat, jih varno zaprl in začel tihotapski plezati za ogromno pečino, ki se je dvigala tik za kočo. Stolni greben hriba ga je zakrival, da ga odtamkaj, kjer so doneli udarci, ni mogel nihče zapaziti. Ko je prihrupel do konca brezine, je zavil na desno in neopažen prišel vrh posega, odkoder se je dobro videlo v globel in na prostrani gozd.

Tukaj na poseki sta se poigravala kozlička, ki sta takoj pritekla k Boltežarju. Ta je sedel na parobek za gostim tešem in opazoval ljudi. Kozlička sta mu ližala roke in poredna Iskrica je uprla parkelje celo na njegov hrbet in ga potegnila za čop oguljenega klobuka.

Toda Boltežar se ni zmenil za kozje ljubeznivosti. Z izbuljenimi očmi je opazoval delo nenadnih prišlecev.

Visoka lata se je premikala preko roba, nekdo — to je bil tisti gosposki tujec — je klical venomer: "Više, še više — nazaj — še malo — tako — stoj!" In takrat je pristopil tretji, zasadi kol poleg late in ga z močnimi udarci zabil v zemljo. Včasih so se sešli vsi na enem mestu, pregledavali, tudi kopali so kaj malega, pa se je zopet dvignila pisana lata in po rebri je vnovič donelo: "Više, še više — nazaj — še malo — tako — stoj!" Boltežar je tuhtal, kaj bi to bilo. Pa se je nazadnje trdno

oprijel misli: "To so merjevci, svet merijo. Naj ga! Tudi kočo premerijo. Naj jo, kaj tisto. Bodo videli in spoznali, kako trpljenje je, kadar kdo sam in star in slaboten gradi hišo v takem bregu."

Solnce se je dvigalo, možje so že obšli globel, lata se je prikazala na poseki, pogledi mož so čezdalje bolj strmeli v kočo.

Boltežar je zdrnil s parobka in z lato vred drsel skrivoma nazdol. Kadarkoli je lata obstala, je obstal Boltežar skrit za grebenom in gologlav molil plešo preko roba. Ko se je dvignila lata in se približala petdeset korakov hiši, se je za toliko korakov spazil nazdol tudi Boltežar. In ko je lata obstala tik koče in se naslonila na njeno sleme, tedaj je Boltežar stopil izza skale in razoglav, z rokami na hrbtu, topo gledal do početja.

Ko je vnovič zadonel tujcev glas: stoj! in se je poleg late, prav ob leseni koči, sredi stene zaril pod udarci v tla kol, in je zabijal — nalašč ali po nerodnosti — udaril nekajkrat po koči, da se je stresla in votlo zadonela, tedaj je Boltežarju zavrela stara kri. Kakor bi ga bil udaril po glavi in po sreči, vse zaeno, tako se mu je zdelo. Zavihtel je oguljeni kastorec na glavo in stopil izza skale pred onadva z dvignjeno roko.

Oči so gorele, brada se mu je tresla — iz hropečih prsi je zadonel rezek glas — kakor nabrušen nož — in usekal:

"Pustita kočo, razbojnika!"

Delavca sta se preplašila nenadnega krika. Prvemu je iz polzala lata iz rok in padla zdolj po tleh, drugemu je omahnila dvignjena sekira in odpovedala udarec.

Še preden sta se zavedela, je stal Boltežar s hrbtom ob steni koče, dvignil še levico in zakričal vnovič:

"Koča je moja! Proč, razbojnik!"

Ko sta se delavca streznila od nenadnega pojava in spoznala, da to ni ne gromovnik Mozes pod Sinajsko goro in ne prerok Elija, ampak Boltežar, samotarček in kozar, sta se sramovala svojega strahu, in prvi, ki je nosil latu, je že iztegnil roko po starcu.

V tem trenutku se je pa pojavil župan in z osornim glasom zapovedal mir.

Boltežar je še stal trdo ob steni, nanjo naslonjen, z razpetimi rokama — kakor bi bil križan — in brada se mu je tresla in oko se je bliskalo.

Župana je hlpoma spreletelo kakor strah pred blaznim starcem, ko je stopil predenj.

Mehko in prijazno je zato zastavil besedo.

"Vi ste Boltežar, kajne, striček?"

"Sem Boltežar, če ste vi res župan."

"Sedite semkaj na tnalno, da se mirno pomeniva."

Boltežarju sta omahnili razpeti roki; z divjim pogledom je ošinil oba delavca, preden se je odmaknil od stene in se približal županu, ki je sedel na tnalno.

"Mirno se pomenimo in po božji pravici, gospod župan. Tako prosim."

"Ste sami stesali to kočo?"

"Kaj me skušate, župan?"

Boltežar je bil še tako razburjen, da se mu je beseda tresla.

"Nič vas ne skušam. Samo vprašam. Tega ne boste zamerili."

"Sam sem jo stesal, čisto sam, s trpljenjem in s prošnjo; zato je pa moja, samo moja in božja; Bog je pa čez vse, tudi čez župane in cesarje."

"Striček, zato vas hvalim. Prav ste imeli, da ste svoj domek naredili in celo na stara leta."

"Pravične so te besede, župan, in revež je vsak, kogar tuje duri po petah bijejo. Sem poskušal to reč. Ali vsak se ne upa, da bi tesal in zidal. Je trpljenje in vdrgič bi si jaz ne upal več."

"Boltežar, ne bo vam več treba. Ste že preskrbljeni do smrti!"

"Tudi jaz tako mislim, če je božja volja."

"Da, da, je že vse preskrbljeno in sklenjeno. Vi se preselite —"

"Selil se ne bom nikoli in nikamor — samo v večnost."

"Potrpajte, da vam razložim. Pogledajte, oni gozd je občina prodala. Toda iz gozda ni poti. To moramo napraviti, da bo mogče z lesom do ceste. Mera je pa danes tako pokazala, da ne moremo s potjo drugod, razen čez to sedlo, kjer stoji vaša koča. Ne moremo zgoraj, ker je skala, ne spodaj, ker je samo brezno. Ko bi bili občinski možje kruti, bi vas kar pregnali. Koča je stesana na občinskem, torej prav za prav občinska last. Ker vam pa nočemo delati težav, zato boste sprejeti v občinsko hišo, kjer boste —"

"Gostač!" je kričnil obupno Boltežar.

"Nič gostač, kaj bi tisto!"

"Gostač, gostač — o bodite pravični in ne jemljite, kar je mojega. Jaz ne grem iz koče, ne grem; ko me poneso, takrat, prej ne!"

Županu se je starec zasmilil, ko je videl polblazni obup v njegovih očeh. Zato je govoril rahlo in prijateljski:

"Boltežar, pomislite tole: stari ste, kdo vam bo stregel tu, ko nimate nikogar."

"Župan, sedemdeset let in še pet povrh je minilo, odkar me je Bog ustvaril; zakaj kakor Adam nisem imel ne matere in ne očeta — za grmom so me pobrali, kot iz usmiljenja poberš negodnega ptiča. In vsa ta leta mi ni nihče stregel, udaril in sunil me je pa vsak, kdor je utegnil. Zato vem natanko, da ne bom zanašal na potrebo nobene strežbe, prav nobene, župan, kakor je nisem doslej!"

"Če pa zbolite?"

"Nisem bil še nikdar bolan. In za smrt tudi ne bom. Verne duše so mi razodele, da bom umrl tako, kakor lešerba zamiši in ugasne: ura se bo iztekla, olje bo pošlo. Tako bo."

"Ne bo tako, ne! Pride bolezen — pa bo treba zdravnika. Vsak oboli na starost, pred smrtjo. Semkaj ne bo zdravnika."

"Ga ni treba. Vse težave sem prebil brez pomoči; zato si upam tudi umreti brez pomoči; upam zaresno in nič se ne bojim."

Županu se je delalo na smeh, pa se je pritačil, težko pritačil in je bil vesel, ko je pristopil inženir in spregovoril: "Gospod župan, obračunano je in premerjeno. Ne prevelikih stroškov, ker se ne bo treba ogibati te

koče. Po teh skalah pa bi stala pot več nego deset takih koč."

Boltežar je okrenil glavo proti govorečemu tujcu, buljil vanj z nemirnim, plašnim pogledom, počasi odpiral usta — brada se mu je začela tresti in čez nekaj hipov se mu je odtrgalo globoko nekje v prsih — kakor grgranje — kakor prekipevajoči val srca in po vzdihu se je razlegel krik, da so vsi obmolknili in povesili poglede:

"Raz — raz — razbojnik!"

Starec se je tresel kakor šiba, koščene prsi so se dvigale hropeč, z rokami je zamahoval, da je opletal odpeti rokav in se je mož opotekaje komaj dotipal do vrat ter izginil v kočo. Tečaja so zacvilili, zapah je zaškripal.

"Mož je blazen," je prvi izpregovoril inženir. Nihče mu ni odgovoril.

"Čudna prikazen," je pripomnil vnovič merjevec.

Župan je zglenil z rameni in jih povabil: "Pojdimo!"

Družba je nemo odšla. Celotno hlapca, ki sta nosila lato in se resno zamislila. Kakor prerokova kletev se jim je zdel starec in njegova blazna ljubezen kakor svetil oženj...

Za nekaj korakov se je župan nenadoma ustavil, pomislil in se obrnil nazaj. S hitro stopinjo je šel h koči, potrkal na vrata, potrkal na lino, prisluškal, klical.

"Ne bojte se, Boltežar! Kočo vam dam prenesti! Ostanete v njej. Samo drugam jo postavimo."

Zopet je prisluškal. Iz koče ni bilo odgovora. Tudi vrata niso zaškripala — in se ni genila zapahnjena lina. Župan je poklical vnovič:

"Boltežar! Boltežar!"

In je pritisnil uho k lini.

Težko hropenje se je čulo, vmes jok, čudno otroški jok, kakor bi umiralo dete.

Nenadoma zopet vse tiho. Nato blazno hripavi vzklik:

"Razbojnik!"

Zopet tiho.

Hropenje, ječanje...

Župan je ponovil še enkrat. Dlan je nastavljal pred usta in zavpil v špranjo za lino:

"Boltežar, ne bojte se!"

Molk...

Župan se je razburil, da je slišal utripi svojega srca, ko je slonel z ušesom ob steni.

"Razbojnik!"

Tak je bil odgovor od znotraj.

Župan je odšel s sklonjeno glavo...

Ko so zadnje sence izginile, ko je že prva zvezda blede vztrepetala nad hribom, se je oglasilo krog koče žalostno meketanje.

Čada je z rogmi trkala ob vrata, kozlička sta se tesno stiskala k materi.

Tedaj se je Boltežar prebudil na slamnatem pogradu iz omedlevice. Plašno je gledal po temi. Pognal se je kvišku, pa omahnil nazaj. Pognal se je vdrugič, dotipal klin, ki je molel iz stene ob pogradu, in vstal s silno težavo.

Omotica ga je obšla, ko se je postavil na noge, in opotekajoč se, se je splazil ob steni in iskal dveri.

Hropel je težko, v senceh mu je nekaj kljuvalo, levica je gomazela od mrzlih mravelj —

"Prišla je ura," je razmislil in se ni ustrašil.

Ko je odprenil dveri, je pripeketa kozja družinica vesela k njemu. Kozlička sta se spela ob njem kvišku in iskala v njegovih rokah drobljancev.

Boltežar je s težavo zapehnil vrata, otipal na ognjišču gobo in kresilo ter vpihal ogenj. Butarica suhljati in lonček za jutranje kosilo sta še čakala. Boltežar ni zaužil ničesar.

(Dalje prihodnjšč)

Za delavce Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE ŽENSKÉ ZA HIŠNE SLUŽABNICE

ZA POSLOPJA V DOWNTOWN

ZA VES DAN ALI DELNI ČAS

Polni čas šest večerov v tednu od 5.10 pop. do 1.40 zj.

Stalno delo—Zahteva se izkaz državljanstva—Zglasite se

Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901

od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah

The Ohio Bell Telephone Co.

OPERATORJI ZA

Engine Lathe

Turret Lathe

Boring Mills

tudi

Cutter-Grinders

Bench Assemblers

Warehouse Men

Dobra plača od ure

54—60 ur tedensko

The Osborn

Mfg. Co.

5401 Hamilton Ave.

Mali oglasi

Opremljeno sobo

se odda v najem poštenemu fantu ali dekletu. Vpraša se na 6410 Dibble Ave.

V najem se odda

stanovanje s 3 sobami. Vpraša se na 1009 E. 63 St.

Dr. Kernovo

Angleško-Slovensko

berilo

(English Slovene Reader)

je pripravno za učenje angleščine ali slovenščine.

Dobi se v naši tiskarni

NU-ENAMEL

-costs as little as

1¢ PER SQ. FT.

Cady Electrical Appliance Co.

Hišni predmeti — Nu-Enamel

Kem-Tone — Električna posluga

16121 Euclid Ave. GL 2788

Afternoon Dress

Adds Bond Money

ŽENSKÉ

ZA ČIŠČENJE URADOV

od 10. zv. do 6. zj.

Dobra plača od ure

Katero zanima, naj se

zglasi na

Employment Office

Marquette Metal Products

1145 Galewood Dr., od

St. Clair Ave.

Moški in ženske

ZA TOVARNIŠKO DELO

ŽENSKÉ

ASSEMBLERS—

INSPEKTORICE

SOLDERERS—

PUNCH PRESS

OPERATORICE

MOŠKI

SET-UP (AUTOMATIC)

STOCK ROOM POMOČNIK

INSPEKTORJI

TOOL MAKERS

TOOL CRIB ATTENDANT

LATHE DELAVCI

BRAZERS

SHIPPERS

POMIVARCI OKEN

Dobra plača od ure—

10 ur na dan

Definitivna povojna bodočina

THE BISHOP & BARCO

MFG. CO.

1285 EAST 49th ST.

Tovarniški delavci

PRESS HANDS

MACHINE OPERATOR

GALVANIZERS

Delavci za splošna

tovarniška dela

Dobra plača od ure in

overtime

J & L Steel Barrel

8806 Crane Ave.

En blok južno od Union

Mali oglasi

Mlad zakonski par

z dvema majhnima otrokoma

nujno potrebuje stanovanje

sobami, v okolici Groveside

Ave. ali Lake Shore Blvd. Ka

ima za oddati, naj pokliče

3100, Extension 355, in vpra

za Mr. Žužek, od 1. do 5. ure

pol dne.

Dajte vaš formo

očistiti sedaj. Bolj

ša postrežba in

boljše delo. Po